

Sygn. akt III AUa 605/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Beata Górską Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 kwietnia 2020 r. w S.

sprawy H. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 października 2019 r., sygn.. Akt VI U 628/19

oddala apelację.

Urszula Iwanowska	SSA Jolanta Hawryszko	Beata Górską
-------------------	-----------------------	--------------

Sygn. akt III AUa 605/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z 29.04.2019 r. na podstawie art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponownie przeliczył emeryturę ubezpieczonej H. P. od 1.04.2019 r. tj. pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia. Natomiast decyzją z 14.05.2019 r. Zakład ponownie przeliczył emeryturę ubezpieczonej od 1.03.2019 r., tj. pierwszego dnia miesiąca, w którym ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia, w tym przypadku w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019 r.

H. P. odwołała się od tych decyzji i wniosła o ponowne przeliczenie emerytury wobec zapadłego 6.03.2019 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego wskazując, że organ rentowy ponownie niekorzystnie ustalił wysokość emerytury. Ubezpieczona wniosła o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego i

zwaloryzowanych zewidencjonowanych na koncie składek oraz średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku o przeliczenie świadczenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 30 października 2019 r. oddalił odwołania, zaś wnioski o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych zewidencjonowanych na koncie składek oraz średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku o przeliczenie, zawarte w odwołaniach, przekazał Zakładowi do rozpoznania.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona H. P., ur. (...) roku, pobierała emeryturę „wcześniejszą” przyznaną na podstawie art. 29 w zw. z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zakład decyzją z 26.05.2014 przyznał wnioskodawczyni emeryturę na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 667963,27 zł. Kwota zwaloryzowanych składek wyniosła 251723,33 zł., średnie dalsze trwanie życia zostało ustalone na 253,50 miesiące. Wyliczona kwota emerytury wyniosła 2781,38 zł. Na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawa wymiaru tej emerytury została pomniejszona o sumę kwot pobranej emerytury przyznanej na podstawie art. 29 w zw. z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. 214.605,94 zł. Wyplata emerytury została zawieszona, bowiem okazała się świadczeniem niekorzystnym niż dotychczasowa emerytura wcześniejsza. Ubezpieczona 26.03.2019 r. złożyła wniosek o wznowienie postępowania i wydanie nowej decyzji w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019 r., P 20/16. Dnia 18.04.2019 ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne obliczenie świadczenia przez doliczenie okresów ubezpieczenia; dołączyła zaświadczenie o zatrudnieniu i opłacaniu składek.

Zaskarżoną decyzją z 29.04.2019 r. ponownie ustalono wysokości emerytury od 1.04.2019; wyliczono kwotę 3.014,20 zł.

Drugą zaskarżoną decyzją z 14.05.2019 r. ponownie ustalono wysokości emerytury od 1.03.2019; kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 251.723,33 zł, średnie dalsze trwanie życia zostało ustalone na 253,50 miesiące. Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 667.963,27 zł. Kwota emerytury wyniosła 3.627,96 zł.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołań. Wyjaśnił, że przepisem na podstawie którego może dojść do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją jest art. 145a K.p.a. Sąd I instancji dostrzegł jednak, że w sprawie przedmiotem zaskarżonych decyzji były wyłącznie roszczenia ubezpieczonej zawarte we wnioskach o przeliczenie emerytury tj. ustalenie wysokości emerytury zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019 r., P 20/16 oraz przeliczenie świadczenia w związku z kontynuowaniem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. W przedmiotowej sprawie pozwany uwzględnił wyrok Trybunału Konstytucyjnego i ustalił wysokość emerytury z pominięciem niekonstytucyjnej regulacji, czyli bez pomniejszenia kwot pobranych emerytur, ale też, zgodnie z wnioskiem, na podstawie art. 108 ustawy emerytalnej, ponownie ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej w związku z dalszym opłacaniem składek. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że brak było podstaw do rozważania przysługiwania ubezpieczonej przeliczonego świadczenia za okres wcześniejszy, przed 1.03.2019 r. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego. W ocenie Sądu Okręgowego decyzja organu rentowego o obliczeniu wysokości emerytury powszechnej nie była błędem organu rentowego. Błąd organu rentowego nie obejmuje bowiem sytuacji, w której organ rentowy (w chwili wydania decyzji) działa na podstawie nie budzących wątpliwości interpretacyjnych przepisów ustawy. Wobec nie zaistnienia błędu po stronie organu rentowego, wysokość świadczenia została ustalona prawidłowo w spornej

decyzji od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne obliczenie emerytury (art. 133 ust. 1 ustawy), tj. od 1.03.2019 r. Sposób obliczenia wysokości emerytury na dzień wydania zaskarżonej decyzji, w zakresie wynikającym z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6.03.2019 r., nie budził wątpliwości stron ani Sądu Okręgowego. Sąd Okręgowy dostrzegł, że również decyzja z 29.04.2019 r. nie była kwestionowana co do zwiększenia świadczenia w związku z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy zgodnie zaś z art. 477¹⁰ §2 k.p.c. przekazał do rozpoznania organowi rentowemu roszczenie ubezpieczonej o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych zewidencjonowanych na koncie składek oraz średniego dalszego trwania życia na dzień złożenia wniosku o przeliczenie, jako nowy wniosek.

Apelację od wyroku złożyła ubezpieczona i rozstrzygnięciu zarzuciła:

1. naruszenie prawa procesowego, tj.: art. 233 K.p.c. mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy przez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyrażające się w nieuzasadnionym przyjęciu, że sposób wyliczenia emerytury przez organ rentowy nie budził wątpliwości ubezpieczonej i uznaniu go za bezsporny w sytuacji, gdy ubezpieczona kwestionowała wyliczoną wysokość świadczenia, czemu dała wyraz w swoim odwołaniu; art. 477¹⁰ §2 K.p.c. przez nieuzasadnione przekazanie rzekomego wniosku ubezpieczonej o przeliczenie wartości emerytury do organu rentowego, zamiast uwzględnienia go przy orzekaniu w sprawie;

2. naruszenie prawa materialnego przez jego nieuwzględnienie tj. przepisów działu II rozdziału I ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2018r. poz. 1270 ze zm.), w szczególności przepisów art. 25 i 26 ww. ustawy przez uznanie, że organ rentowy nie był zobowiązany przy ustalaniu emerytury należnej ubezpieczonej uwzględnić wielkości zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej składek oraz uwzględnić średnie dalsze trwanie życia w wymiarze 214 miesięcy, tj. wielkości na dzień złożenia wniosków przez ubezpieczoną : 26.03.2019 i 18.04.2019.

Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie od 1 marca 2019 emerytury bez wysokości kwot potrąconych emerytur, z uwzględnieniem zwaloryzowania kapitału początkowego i zwaloryzowania zaewidencjonowanych na koncie składek - wyliczonych w wysokości na dzień złożenia wniosków przez ubezpieczoną - oraz uwzględnieniem średniego dalszego trwania życia 214 miesięcy.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja ubezpieczonej jest niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wyrok Sądu pierwszej instancji jest uzasadniony w zakresie podstawy faktycznej i prawnej.

Mając na uwadze, że organ orzekał w sprawie wydając dwie decyzje, dla porządku należy wyjaśnić, że odmienne zasady nabycia prawa do emerytury obowiązują ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 (rozdział 2. art. 27-45) i ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 (rozdział 1. art. 24-26c), a dodatkowo szczególne przepisy regulują emeryturę dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 i przed 1 stycznia 1969 (rozdział 3. art. 46-50). Zgodnie z **art. 27**, regulującym podstawy nabycia prawa, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Zgodnie z **art. 29**, dotyczącym tzw. wcześniejszego przejścia na emeryturę, ust. 1. Ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy nie osiągnęli wieku emerytalnego określonego w art. 27 pkt 1, mogą przejść na emeryturę: 1)

kobieta - po osiągnięciu wieku 55 lat, jeżeli ma co najmniej 30-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 20-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz została uznana za całkowicie niezdolną do pracy (...).

W nawiązaniu do art. 29, w myśl **art. 46 ust. 1**, prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnił do dnia 31 grudnia 2008 r.

Wreszcie **art. 24**, regulujący podstawy nabycia prawa, stanowi w ust. 1. - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Z przedstawionych regulacji prawnych wynika, że ubezpieczeni urodzeni po 31 grudnia 1948 r. co do zasady nabywają prawo do emerytury powszechnej w nowym systemie, tzw. składki zdefiniowanej, która jest obliczana w myśl art. 25 ustawy, z podstawy stanowiącej kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne. Ubezpieczeni urodzeni po 31 grudnia 1948 r., na podstawie przepisów szczególnych, mogli jednak wcześniej przejść na emeryturę, przed ukończeniem powszechnego wieku emerytalnego, na warunkach wskazanych w art. 29, a to na podstawie art. 46 ust. 1. W takim przypadku wysokość ich świadczenia/ wcześniejszej emerytury ustalana była na podstawie przepisów Rozdziału 4. ustawy: Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e., tj. wg art. 51- 56. Należy zauważyć, że w sytuacji, gdy ubezpieczona urodzona po 31 grudnia 1948 r. kończyła powszechny wiek emerytalny, wystąpiła o ustalenie i przyznanie emerytury w wieku powszechnym. W takiej sytuacji mogła nabyć prawo do emerytury jedynie w nowym systemie, tzw. składki zdefiniowanej, na podstawie art. 24 ustawy. Jej sytuacja prawna jednak komplikuje się, w razie wyliczenia emerytury, w systemie składki zdefiniowanej, w wysokości niższej niż dotychczasowe świadczenie. Organ wtedy oczywiście nie podejmuje wypłaty tego świadczenia, bo tego nie nakazuje żaden przepis prawa, lecz wypłaca dotychczasowe świadczenie, które jest kwotowo korzystniejsze, czyli świadczenie ustalone na warunkach art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 ustawy. W takiej sytuacji, w przekonaniu Sądu Apelacyjnego należy uznać, że ubezpieczona nie przeszła na system składki zdefiniowanej i de facto, mimo uzyskania powszechnego wieku emerytalnego, nadal pozostaje w tzw. starym systemie emerytalnym i otrzymuje jako bardziej korzystną wcześniejszą emeryturę, a nie emeryturę powszechną. Przy czym w takim stanie faktycznym oczywiście nadal zachowuje prawo do ustalania wysokości tego świadczenia wg zasad wyznaczonych art. 112 ustawy.

Przedstawiona analiza przepisów, wprost przekłada się na stan faktyczny sprawy. Ubezpieczona urodzona po 31 grudnia 1948 r. otrzymała emeryturę wcześniejszą od 1 marca 2009 r. na tzw. starych zasadach, na podstawie art. 46 w zw. z art. 29 ustawy. Wobec kontynuowania przez ubezpieczoną zatrudnienia organ kolejnymi decyzjami przeliczał emeryturę wnioskodawczyni z uwzględnieniem dodatkowych okresów zatrudnienia. W roku 2014 w związku z ukończeniem ustawowego wieku emerytalnego ubezpieczona wniosła po pierwsze o przeliczenie dotychczas pobieranej emerytury wcześniejszej, a następnie o przyznanie jej świadczenia korzystniejszego. Decyzją z dnia 26 maja 2014 roku ZUS przyznał wnioskodawczyni emeryturę na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej, przy czym na podstawie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej podstawa wymiaru tej emerytury została pomniejszona o sumę kwot pobranej emerytury przyznanej na podstawie art. 29 w zw. z art. 46 ustawy emerytalnej. Ostatecznie wypłata emerytury powszechnej została zawieszona, jako że okazała się świadczeniem mniej korzystnym. W dalszym ciągu, kolejnymi decyzjami organ przeliczał emeryturę „wcześniejszą” wnioskodawczyni z uwzględnieniem dodatkowych okresów zatrudnienia.

Wnioskiem z dnia 26 marca 2019 roku ubezpieczona zwróciła się do organu o ponowne przeliczenie świadczenia w zgodzie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6.03.2019r. (sygn. akt P 20/16). Po rozpatrzeniu wymienionego wniosku decyzją z dnia 14 maja 2019r. organ przeliczył emeryturę wnioskodawczyni w związku z weryfikacją uprawnień do świadczenia, a to wobec zmiany przepisów, od 1.03.2019r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Decyzją tą podstawa obliczenia emerytury uległa powiększeniu o kwoty zwrotu z tytułu nienależnie pobranych emerytur. Rzecz w tym, iż emerytura ta w dalszym ciągu okazała się świadczeniem mniej korzystnym (od pobieranej emerytury tzw. „wcześniejszej”), a w związku z tym została zawieszona.

Kolejno w dniu 18 kwietnia 2019 r. ubezpieczona wniosła o ponowne obliczenie świadczenia emerytalnego przy uwzględnieniu kolejnych okresów składkowych. W reakcji na ww. wnioski organ wydał dwie decyzje z dnia 29.04.2019r. (skądinąd o tym samym numerze i tej samej dacie – k. 68, k. 70 - III tom akt rentowych). Przy czym, pierwszą z nich organ przeliczył emeryturę powszechną ubezpieczonej, powiększoną już o kwoty zwrotu z tytułu nienależnie pobranych emerytur, zwiększając świadczenie o kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie po dniu ponownego ustalenia wysokości emerytury. Jednakże emeryturę tę zawiesił, bowiem okazała się świadczeniem mniej korzystnym. W tej samej dacie organ wydał decyzję o przeliczeniu emerytury tzw. „wcześniejszej”, której wysokość wyniosła 3672, 18 zł. To świadczenie jako korzystniejsze przeznaczono do wypłaty.

Z powyższego wynika, że procedowanie organu przy wydawaniu obu zaskarżonych decyzji – z 29.04.2019 oraz z 14.05.2019r. było prawidłowe.

Ubezpieczona, co do zasady nie otrzymała prawa do emerytury w wieku powszechnym, gdyż ta okazała się dla niej świadczeniem niekorzystnym i organ nigdy nie podjął wypłaty tego świadczenia. W związku z tym także i dywagacje apelacji odnośnie ewentualnego terminu wypłaty tego świadczenia są bezprzedmiotowe.

Należało uznać, że ubezpieczona faktycznie i prawnie, nieprzerwanie pobierała dotychczasową tzw. wcześniejszą emeryturę i nadal zachowuje prawo do ustalania wysokości tego świadczenia, w tym do przeliczenia świadczenia, co zresztą wprost wynika z treści decyzji organu z 29 kwietnia 2019 r. Słusznie zatem uczynił Sąd Okręgowy przekazując wnioski zawarte w odwołaniu organowi do rozpoznania, traktując je jako nowe, samodzielne żądania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Urszula Iwanowska	SSA Jolanta Hawryszko	Beata Górka
-------------------	-----------------------	-------------